

FTIR спектроскопія плівок ZnO нанесених методом пульсуючого спреї-піролізу

О.А. Доброжан, А.С. Опанасюк, Я.Г. Вазієв

Сумський державний університет, Україна, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2

e-mail: dobrozhan.a@gmail.com

ZnO є прямозонним матеріалом з широкою забороненою зоною ($E_g=3,37$ еВ при 300 К) та найбільшою серед бінарних сполук енергією утворення екситонів (60 меВ). Цей напівпровідник є одним з найбільш перспективних для використання в оптоелектронних приладах: світло-емісійних діодах, лазерах та детекторах ультрафіолетового випромінювання. Крім того, плівки ZnO набули поширення у виробництві тонкоплівкових сонячних елементів, як віконні та фронтальні струмознімальні шари.

Для отримання плівок оксиду цинку у наш час використовують декілька методів. На відміну від інших методів, спреї-піроліз є досить простим, відносно дешевим, безвакуумним способом отримання плівок ZnO великої площі із контрольованими властивостями на підкладках з різних матеріалів. Однак в наслідок використання хімічних прекурсорів такі шари можуть містити неконтрольовані домішки. Вище зазначене і обумовило мету роботи, яка полягала у вивченні хімічного складу плівок ZnO нанесених при різних температурах підкладки методом спреї-піролізу за допомогою ІЧ-Фур'є спектроскопії. Цей метод має високу чутливість, що дозволяє виявляти домішки з малою концентрацією.

Нанокристалічні плівки ZnO були нанесені на очищені скляні підкладки, температура яких змінювалася в інтервалі $T_s = (473-673)$ К з $\Delta T = 50$ К, методом пульсуючого спреї-піролізу. Як початковий прекурсор використовувався розчин дигідрату ацетату цинку $Zn(CH_3COO)_2 \cdot 2H_2O$ та деіонізованої води з концентрацією 0,2 М. ІЧ-Фур'є спектри відбивання були виміряні за допомогою спектрометра Agilent Cary 630 FTIR у діапазоні частот $(400-4000)$ cm^{-1} із спектральною роздільною здатністю $1 cm^{-1}$.

На рис. 1 представлені спектри відбивання FTIR від плівок ZnO, які були отримані при різних температурах підкладки.

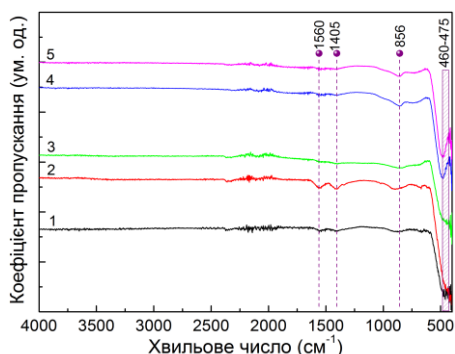

Рис. 1 FTIR-спектри від плівок ZnO, нанесених при різних температурах підкладки T_s , К: 473 (1), 523 (2), 573 (3), 623 (4), 673 (5)

При низьких частотах $(460-475)$ cm^{-1} на спектрах спостерігався мінімум, який згідно з літературними даними відповідає вібраційній моді Zn-O. Слід відмітити, що спектри отримані від плівок нанесених у всьому діапазоні температур підкладки містять вібраційну моду C-Cl $(856 cm^{-1})$. Поява такого зв'язку може бути пояснена тим, що на етапі підготовки прекурсор для диспергування до початкового розчину додавалась кислота HCl. На спектрах від плівок нанесених при $T_s < 573$ К наявні піки на частотах $1405 cm^{-1}$ та $1560 cm^{-1}$, що були інтерпретовані нами як вібраційні моди зв'язку C-O. Відсутність таких зв'язків при $T_s > 573$ К свідчить про повну декомпозицію прекурсор у приповерхневій області високотемпературних плівок.

Встановлено, що незважаючи на те що плівки були отримані хімічним методом, вони були відносно чистими, вміст сторонніх домішок зменшувався при зростанні T_s .